

Pedagogisch beleid

Kinderopvang Papendrecht
Juli 2023

Kinderopvang Papendrecht

Doelstellingen Kinderopvang Papendrecht

Kinderen

Kinderen staan centraal bij Kinderopvang Papendrecht. Wij creëren een veilige omgeving waarin het kind zich gewaardeerd weet, uitgedaagd wordt om zich te ontwikkelen en voorbereid wordt op een toekomst in onze maatschappij. Kinderen hebben het bij ons naar hun zin en weten waar ze aan toe zijn. Ze voelen zich vrij om zichzelf te zijn, om zich te uiten, sociale contacten op te bouwen, vrienden te maken, kind te zijn en om zich in hun eigen tempo te ontwikkelen. Elk kind wordt persoonlijk gekend en in individuele behoeften van de kinderen wordt voorzien.

Pedagogisch medewerkers

Wij werken met ervaren pedagogisch medewerkers die goed zijn opgeleid, een 'hart' hebben voor kinderen en het beleid van Kinderopvang Papendrecht onderschrijven en naleven. De pedagogisch medewerkers zorgen voor, en zijn onderdeel van de 'huiselijke sfeer' bij Kinderopvang Papendrecht. Ze zijn energiek en blijven zich ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers voelen zich verbonden met Kinderopvang Papendrecht, de kinderen en de ouders, werken hier met plezier en we streven ernaar dat zij langdurig bij ons in dienst blijven.

Ouders

De ouderparticipatie met betrekking tot de opvoeding bij Kinderopvang Papendrecht is groot. Ouders en pedagogisch medewerkers bouwen een vertrouwde band met elkaar op waardoor er open kan worden gesproken over de opvoeding van de kinderen. Er is een goede afstemming tussen de opvoeding thuis en bij Kinderopvang Papendrecht. Ouders en medewerkers ondersteunen elkaar in de opvoeding. Ouders dragen de zorg voor hun kind(eren) met een goed gevoel aan Kinderopvang Papendrecht over. We willen regelmatig ouderavonden organiseren om gezamenlijk na te denken over de opvoeding. Zo wordt ook de band tussen ouders en medewerkers versterkt.

Samen

Kinderopvang Papendrecht is een professionele, kleinschalige, persoonlijke en gezellige organisatie waarbij medewerkers en ouders allen in gelijkwaardigheid met elkaar omgaan en elkaar ondersteunen om zo gezamenlijk te komen tot een optimale opvoeding van de kinderen. Betrokkenheid, openheid en dialoog zijn van groot belang.

Enkele opmerkingen vooraf:

- In het pedagogisch beleid wordt de term 'ouders' gebruikt. Met deze term worden zowel ouder(s) als verzorger(s) bedoeld.
- Bij Kinderopvang Papendrecht werken wij momenteel alleen met vrouwelijke pedagogisch medewerkers. Wanneer er in het pedagogisch beleid naar de pedagogisch medewerker(s) wordt verwezen, wordt daarom de vrouwelijke vorm gebruikt.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Een gevoel van emotionele veiligheid	5
3.	Het ontwikkelen van competenties	12
4.	Eigen maken van waarden en normen	13
5.	Ontwikkelingsstimulering	16
6.	Inzet medewerkers dagopvang en buitenschoolse opvang	19
7.	De stamgroepen	20
8.	Vierogenprincipe dagopvang	23
9.	Wenbeleid	23

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleid van Kinderopvang Papendrecht. Het pedagogisch beleid is een belangrijk document voor ouders. Hierin staat beschreven wat de pedagogische visie van Kinderopvang Papendrecht is en hoe de pedagogisch medewerkers in de dagelijkse praktijk handelen.

Voorwaarde voor het pedagogisch handelen zijn de vier pedagogische basisdoelen die genoemd worden in de Wet Kinderopvang. Deze vier pedagogische opvoedingsdoelen hebben betrekking op emotionele veiligheid, sociale competentie, persoonlijke competentie en de overdracht van waarden en normen.

Het pedagogisch beleid vermeldt tevens de werkwijze, de maximale omvang en de leeftijdsopbouw van de stamgroep, en bij welke (spel)activiteiten kinderen hun groepsruimte verlaten. Verder wordt beschreven hoe beroepskrachten bij hun werkzaamheden met kinderen worden ondersteund door andere volwassenen. Indien van toepassing, wordt er onderscheid gemaakt in de verschillende groepen.

1.1. Pedagogische stromingen

Alle kinderen zijn welkom bij Kinderopvang Papendrecht, ongeacht culturele, religieuze of sociale achtergronden. Elk kind is uniek en heeft daardoor behoefte aan een unieke pedagogische benadering en begeleiding. Bij onze benadering van kinderen putten wij onze kennis uit meerdere pedagogische visies en stromingen. Zo maken wij onder andere gebruik van de volgende waarden en ideeën uit verschillende pedagogische visies:

- Maria Montessori: belang van orde, rust en regelmaat en respect voor het uniek zijn van ieder persoon en respect voor de autonomie van kinderen.
- Thomas Gordon: actief luisteren, ik boodschappen .

Wij streven ernaar de genoemde waarden zo veel mogelijk als rode draad te laten lopen door de dagelijkse omgang met, en opvang van, de kinderen bij Kinderopvang Papendrecht. Zo werken wij bijvoorbeeld met vaste dagritmes en proberen de kinderen te stimuleren om “zelf te doen” (Montessori). Verder streven we ernaar om actief te luisteren en zo veel mogelijk middels ik-boodschappen te communiceren met kinderen (Gordon).

1.2. Pedagogische visie

Aan het begin van het leven maakt een mens een enorme ontwikkeling door. De groei naar volwassenheid is een proces waarin ieder kind zich ontplooit. Een goede start is belangrijk en begint bij een veilige en liefdevolle omgeving waarin het kind zich geborgen voelt. Hier ligt de belangrijkste voorwaarde om een gelukkig en evenwichtig kind te zijn, en volwassene te worden. Samen met de ouders en andere opvoeders doen wij er alles aan om die voorwaarde voor het kind te optimaliseren.

Wij vinden het belangrijk dat elk individueel kind zich welkom en thuis voelt binnen onze organisatie en streven naar een optimaal opvoedingsklimaat voor elk individueel kind. Wij dragen zorg voor een gevoel van veiligheid, geborgenheid, liefdevolle zorg en aandacht, ruimte, ritme en structuur. Wij scheppen een sfeer van warmte en vertrouwen waarin kinderen gestimuleerd worden om zich op hun eigen manier en in hun eigen tempo te ontplooiën tot zelfstandige, gelukkige kinderen. Wij leggen hierbij de nadruk op de eigenheid

van elk kind en proberen in onze pedagogische benadering kinderen respect te leren hebben voor de eigenheid van de ander.

De vertrouwensband die wij hebben met de ouders en een hoge mate van ouderbetrokkenheid is voor ons erg belangrijk. Wanneer ouders weten dat ze welkom zijn en zelf betrokken zijn bij de opvang van hun kind(eren) zal dit een positief effect hebben op zowel het directe gevoel van veiligheid en geborgenheid van de kinderen, als op hun verdere ontwikkeling.

2. Een gevoel van emotionele veiligheid

2.1. Visie op emotionele veiligheid

Het creëren van een gevoel van emotionele veiligheid bij de kinderen is de meest basale pedagogische doelstelling in de kinderopvang. Een veilige, vertrouwde omgeving is de eerste voorwaarde voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen, elkaar te ontmoeten en om vrij te kunnen spelen. In de eerste levensjaren van een kind wordt de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling. Wij willen, samen met de ouders, werken aan een emotioneel veilige basis, van waaruit kinderen zelfvertrouwen en eigenwaarde kunnen ontwikkelen. Wij willen kinderen door allerlei (spel)activiteiten stimuleren om de wereld te ontdekken, actief te zijn en zich te ontwikkelen. Alleen vanuit een veilige, vertrouwde basis kan een kind een vertrouwensrelatie aangaan met andere kinderen en met volwassenen. Het bieden van een gevoel van veiligheid draagt bij aan het gevoel van welbevinden van de kinderen, maar is ook een voorwaarde is om de andere pedagogische doelstellingen (het ontwikkelen van sociale en persoonlijke competenties en het eigen maken van waarden en normen) te realiseren.

2.2. Bronnen van emotionele veiligheid

Een aantal bronnen van emotionele veiligheid zijn van belang:

- Vaste en sensitieve pedagogisch medewerkers
- Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten
- Vertrouwde relatie tussen ouders en Kinderopvang Papendrecht
- Voldoen aan de basisbehoeften van het kind
- Een veilige en uitdagende inrichting van de omgeving

2.2.1. Vaste en sensitieve pedagogisch medewerkers

De aanwezigheid van sensitief reagerende verzorgers in de eerste levensjaren van een kind is bevorderlijk voor de veerkracht van kinderen, ook op langere termijn. De pedagogisch medewerker vervult een centrale rol in het pedagogisch proces. Hierbij zijn (non-verbale) communicatie en dialoog de belangrijkste middelen. De betrokkenheid van de pedagogisch medewerker bij het kind bevordert een gevoel van veiligheid en acceptatie bij een kind. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker niet alleen sensitief is, maar ook responsief.

Vertrouwde relaties tussen pedagogisch medewerkers en kinderen

De pedagogisch medewerkers zijn voor jonge kinderen in het kindercentrum de belangrijkste bron van veiligheid. Hoe jonger de kinderen, hoe afhankelijker ze zijn. Voor de kinderen van 0 tot 1 jaar worden twee vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Per dag dat het kind komt is minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers aanwezig. Onze pedagogisch medewerkers werken gemiddeld 3 dagen per week, zodat er elke dag een

vaste, vertrouwde pedagogisch medewerker aanwezig is. Naast de vaste pedagogisch medewerkers zijn er oproepkrachten in dienst. Wij werken zoveel mogelijk met dezelfde oproepkrachten op een groep om ervoor te zorgen dat zij een vertrouwd gezicht zijn voor de kinderen. Binnen onze organisatie werken op dit moment alleen vrouwelijke pedagogisch medewerkers. Bij de samenstelling van de teams proberen wij rekening te houden met de aanwezigheid van verschillende leeftijden.

Sensitieve responsiviteit en emotionele steun

Kinderen moeten het vertrouwen hebben dat ze gezien en gehoord worden en dat de pedagogisch medewerker hen kent. Dit uit zich niet alleen in een persoonlijke begroeting en bij het afscheid nemen, maar ook door gedurende de dag in te gaan op individuele signalen van het kind: bijvoorbeeld door een kind in bed te leggen als het moe is en ondersteuning te bieden als het iets moeilijk vindt. Voor de kinderen is de pedagogisch medewerker een veilige haven. Jonge kinderen kijken ook regelmatig waar de pedagogisch medewerker is, om zeker te weten dát ze er nog is en om informatie over een situatie te verkrijgen door haar gezicht af te lezen.

Emotionele steun geven de pedagogisch medewerkers ook op groepsniveau. Bijvoorbeeld door aan te voelen wanneer de kinderen moe worden en dan te zorgen voor een rustige activiteit. Of door aan te voelen wanneer kinderen behoefte hebben aan buiten spelen. Wanneer er spanningen zijn tussen kinderen kan de pedagogisch medewerker deze met een grapje, liedje of gesprek ontladen.

Structureren, grenzen stellen en werken met rituelen

Pedagogisch medewerkers zorgen onder andere voor een gevoel van veiligheid bij de kinderen door de omgeving te structureren, duidelijke regels te hanteren en met gewoontes en rituelen een voorspelbare en vertrouwde omgeving voor hen te maken. De indeling van de ruimte en een bepaald dagritme maken de dag voor het kind voorspelbaar. Voorbeelden van rituelen –handelingen in een vaste volgorde– zijn: kleine terugkerende grapjes, bijvoorbeeld tussen de pedagogisch medewerker en een baby tijdens het verschonen; groepsrituelen met elkaar aan tafel; samen zingen bij het eten; bepaalde handelingen bij het opruimen of slapen. Zo ontstaat een veilige plek waarin ook aandacht kan zijn voor het individu en waar het kind ruimte heeft om zelf initiatieven te nemen. De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat kinderen respectvol met elkaar omgaan en daarnaast dragen zij zorg voor de handhaving van basale morele regels.

Respecteren van autonomie van kinderen

Om zich veilig te voelen hebben kinderen ook eigen ruimte en vrijheid nodig om te experimenteren en op hun eigen manier te ontdekken. De pedagogisch medewerker moet de kinderen die ruimte bieden. 'Zelf doen' is een basale behoefte van kinderen. De pedagogisch medewerker geeft kinderen daarom de ruimte om dingen zelf te doen en te leren, en zijn daarnaast beschikbaar om te helpen als het kind daarom vraagt.

Uitleggen en benoemen

Voor jonge kinderen is alles nieuw. Ze moeten de wereld en zichzelf nog leren kennen. Daarom is het heel belangrijk dat zij veel uitleg krijgen. De pedagogisch medewerker is op het kinderdagverblijf voor het kind de schakel tussen het kind zelf en 'de grote wereld'.

Daarom benoemt de pedagogisch medewerker wat er gebeurt, wat andere kinderen doen of willen. Zo leert zij het kind woorden kennen voor wat ze voelen, denken en willen. Door veel uit te leggen maakt de pedagogisch medewerker de wereld voor het kind begrijpelijker en veiliger.

2.2.2. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten

In vaste groepen kunnen kinderen al in het tweede levensjaar een duidelijke voorkeur voor groepsgenootjes ontwikkelen. Binnen die relaties is sprake van sociale uitwisseling en emotionele responsiviteit. Groepsgenoten kunnen al op jonge leeftijd een gevoel van veiligheid vormen mits zij elkaar zo regelmatig zien dat ze elkaar goed kunnen leren kennen. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen. In hoofdstuk 6 staat beschreven hoe Kinderopvang Papendrecht zorg draagt voor het ontstaan en behouden van vertrouwde groepen.

Vertrouwdheid en vriendschap tussen kinderen

Vertrouwdheid tussen kinderen ontstaat door regelmatig samen te spelen. Daarom is het belangrijk dat de kinderen in de groep weinig wisselen. Gevoelens van vriendschap ontstaan als kinderen fijn met elkaar kunnen spelen, ongeveer dezelfde activiteiten leuk vinden en qua ontwikkelingsniveau niet te ver uiteen liggen. De pedagogisch medewerker helpt de kinderen om zich veilig bij elkaar te voelen.

Erbij horen in de groep: wij-gevoel

Onderdeel zijn van een groep geeft kinderen een gevoel van vertrouwdheid. Alle groepen bij Kinderopvang Papendrecht hebben hun eigen naam. Door een naam te geven aan een groep pedagogisch medewerkers en kinderen die bij elkaar horen ontstaat een gevoel van verbondenheid tussen deze kinderen en pedagogisch medewerkers. Op de groep of in de hal worden foto's van de kinderen en pedagogisch medewerkers opgehangen om visueel te maken wie bij welke groep horen.

Daarnaast geven vertrouwde handelingspatronen als dagritme en rituelen een gevoel van veiligheid en verbondenheid aan kinderen. Samenspelen, samen eten en samen zingen zijn voorbeelden van momenten waarop het groepsgevoel duidelijk waarneembaar is.

Interacties tussen kinderen en leren omgaan met diversiteit

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker ervoor zorgt dat elk kind zich veilig en gerespecteerd voelt, ongeacht zijn of haar culturele achtergrond, sekse of beperking. Dit betekent dat de pedagogisch medewerker kinderen ook helpt en begeleidt om elkaar te begrijpen en om samen te spelen. Daarbij is het belangrijk dat zij veel uitlegt en benoemt.

2.2.3. Vertrouwde relatie met ouders

Kinderen zijn in de eerste plaats gehecht aan hun ouders. Het is belangrijk dat ouders hun kind(eren) met vertrouwen bij Kinderopvang Papendrecht brengen, mede omdat dit bepalend kan zijn voor hoe het kind zich zelf voelt bij de opvang. Als ouders zich zeker voelen over de opvang van hun kind, en als de relatie tussen pedagogisch medewerkers en ouders goed is, kan dit een positief effect hebben op hoe kinderen zich voelen bij de opvang. Wij vinden het daarom belangrijk dat de groepsleiding en ouders regelmatig contact met elkaar onderhouden en goed met elkaar overleggen zodat er overeenstemming is over

basale waarden en normen en over de pedagogische benadering van kinderen. Hier ontstaat een basis voor wederzijds vertrouwen.

2.2.4. Voldoen aan basisbehoeften

In de opvoeding van kinderen past een holistische benadering. Dat wil zeggen dat alle behoeftes van het kind aandacht krijgen: hun sociaal-emotionele, morele, lichamelijke, cognitieve en communicatieve behoeftes. Deze basisbehoeften hangen samen en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ze kunnen worden onderscheiden, maar niet van elkaar gescheiden. Alleen voor de overzichtelijkheid maken we onderscheid tussen de verschillende basisbehoeften.

Sociaal-emotionele basisbehoeften

Kinderen ontwikkelen in hun vroege jeugd een basisvertrouwen in hun ouders, zichzelf en, in het verlengde daarvan, in andere opvoeders waaronder de pedagogisch medewerker bij de opvang. Kinderen hebben behoefte aan veilige, hechte banden met hun ouders en warme, betrouwbare relaties met de pedagogisch medewerkers van hun groep. Daarnaast hebben ze ook behoefte aan relaties met andere kinderen en aan ruimte voor autonomie.

In groepssituaties is het belangrijk dat de pedagogisch medewerker aandacht besteedt aan de behoefte die kinderen hebben aan privacy. Ze zorgen voor plekjes waar een kind zich kan terugtrekken om even uit te rusten of om op te gaan in het eigen spel zonder dat andere kinderen hem of haar storen. Bij de jongste kinderen zijn vooral het voeden en verschon momenten van persoonlijke aandacht en communicatie tussen de pedagogisch medewerker en het kind. Bij de oudere kinderen is het samen eten een moment van gezelligheid. Door kinderen toe te staan zelf te leren eten en keuzes te maken bij het eten toon je respect voor hun behoefte aan autonomie.

Morele basisbehoeften

De kern van de sociaal-emotionele ontwikkeling heeft betrekking op de gehechtheidrelaties van het kind met de ouders en andere opvoeders. Deze relaties hebben ook een sterk moreel aspect. Vertrouwen betekent dat het kind ervan uitgaat dat de ander 'goed' doet. Kinderen voelen zich trots als ze iets kunnen, en willen graag bijdragen en erbij horen. Ze handelen vanuit de basale wens een goed kind te zijn. Wij leren de kinderen de morele regel 'behandel anderen, zoals je zelf behandeld wilt worden.'

Lichamelijke basisbehoeften

Goede lichamelijke verzorging voorziet in eten, drinken, slapen, hygiëne en dergelijke. Maar kinderen hebben ook behoefte aan bewegen en bewegingsvrijheid en een goede balans tussen rust en activiteiten. Goede verzorging komt tegemoet aan zowel de lichamelijke behoeften en gezondheid, als aan de behoefte aan waardering als persoon. Als kinderen zich niet lekker voelen of ziek worden, hebben ze vaak extra behoefte aan zorg en aandacht. Bij Kinderopvang Papendrecht voorzien we in de lichamelijke basisbehoeften door ritmes van vrij spelen, eten, drinken, slapen, verschon en toiletgang af te wisselen met de mogelijkheid het ontwikkelen van specifieke motorische vaardigheden. Dit kan bijvoorbeeld doordat kinderen binnen of buiten kunnen klimmen, kruipen en glijden (grote motorische ontwikkeling) of juist door te kleuren of knippen (ontwikkeling fijne motoriek).

Cognitieve basisbehoeften

Kinderen zijn van nature sterk gemotiveerd tot leren. Ze leren actief met hun handen, hart en hoofd. Ze leren vanuit emotionele betrokkenheid. Baby's kunnen bijvoorbeeld helemaal opgaan in wat ze zien. Net als bij het lopen, leren ze door vallen en opstaan zonder zich te laten ontmoedigen. Kinderen leren door te doen en door te spelen. Spel is hun manier van leren en een bron van plezier.

Jonge kinderen zijn vooral sterk geboeid door andere mensen. Ze kijken veel naar wat de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen doen. Heel jonge baby's zijn al in staat om kleine veranderingen in het gezicht van hun ouders of pedagogisch medewerkers waar te nemen. Maar jonge kinderen onderzoeken ook de materiële wereld en de natuur. Het zijn kleine onderzoekers en leren onder andere door te kijken, ruiken, voelen en luisteren. Ze passen, meten en vergelijken verschillende voorwerpen. De pedagogisch medewerkers zorgen voor een omgeving die voldoende complex is om uit te dagen tot ontdekken.

Communicatieve en creatieve basisbehoeften

Communicatie, contact maken met anderen en je uitdrukken zijn basisbehoeften die zich al op heel jonge leeftijd manifesteren. In eerste instantie gebeurt dit vooral non-verbaal, in het lichamelijke contact tussen ouder en kind tijdens de verzorging en bij het knuffelen of dragen van het kind. Maar taal, ook als het kind nog weinig woorden begrijpt, speelt al snel een belangrijke rol.

We werken gericht aan de taalontwikkeling en het uitbreiden van de woordenschat van de kinderen. We werken op de groepen geïnspireerd op het programma Uk & Puk, waarbij bij elk thema (nieuwe) woorden centraal gezet worden. Elke dag zijn er activiteiten die passen bij het thema en waarbij deze woorden gebruikt worden. Daarnaast kiezen we een aantal kernwoorden waarmee we actief aan de slag gaan met het aanleren van de gebaren. Meer informatie over het werken met baby- en kindgebaren staat beschreven in hoofdstuk 5.3.

Kinderen hebben ook een grote behoefte aan andere uitdrukkingvormen zoals zingen, dansen en muziek maken. Maar ook 'doen alsof', verven, kleien en andere vormen van creatieve expressie kunnen het kind helpen te communiceren met de omgeving. Bij Kinderopvang Papendrecht wordt veel gezongen, geknutseld, gekleurd, gedanst et cetera.

2.2.5. Inrichting van de omgeving

De inrichting van een ruimte kan een bijdrage leveren aan een gevoel van geborgenheid. Met aandacht voor akoestiek, licht, kleur en indeling van de ruimte is veel te bereiken.

Materiële veiligheid

Voor een goede ontwikkeling van het kind is het belangrijk om te zorgen voor een veilige omgeving. Het werken met een groep kinderen maakt het noodzakelijk dat het materiaal en de inrichting van de groepsruimte voldoet aan de strengste veiligheidsnormen. Regelmatig worden de ruimtes en de materialen op veiligheid gecontroleerd. Kinderen hebben behoefte aan een bekende en vertrouwde ruimte waar vaste activiteiten in de daartoe bestemde ruimtes plaatsvinden. Bij Kinderopvang Papendrecht zijn er vaste plekken voor het eten, spelen in het keukentje, puzzelen, et cetera.

[Meer informatie met betrekking tot materiële veiligheid staat beschreven in ons veiligheidsbeleid.]

Inrichting van binnen-en buitenruimte

De sfeer op de dagopvang is belangrijk en hier kan op veel manieren vorm aan gegeven worden. Wij hebben onze groepsruimtes gezellig en overzichtelijk ingericht. De kinderen hebben de ruimte om te spelen en er zijn verschillende hoeken ingericht zoals een keukenhoek, poppenkasthoek, verkleedhoek, huishoek en bouwhoek. Ook is er in alle ruimtes veel daglicht. Elke groep is aangepast aan de leeftijdsgroep die er in gehuisvest is. Er hangen veel kleurige tekeningen en werkjes van de kinderen aan de muren en ramen. De pedagogisch medewerkers verwerken thema's zoals familie, seizoenen of sprookjes in de aankleding; werkjes van de kinderen spelen daarbij een grote rol. Een belangrijk criterium bij de inrichting van de groepsruimtes is overzicht. Overzicht over de ruimte is zowel voor de pedagogisch medewerker als voor het kind belangrijk. De pedagogisch medewerker moet een zo goed mogelijk overzicht op alle kinderen kunnen houden. Voor de jongste kinderen is het belangrijk om oogcontact met de pedagogisch medewerker te kunnen maken terwijl ze aan het spelen zijn.

Peuters hebben wat meer behoefte om af en toe in een "afgesloten" hoekje met elkaar te spelen. Bij de inrichting is rekening gehouden met deze behoeften van de kinderen. De ruimte is, onder andere door kleur en materiaalgebruik, aantrekkelijk voor kinderen en nodigt uit tot spel.

De buitenruimte is veilig en overzichtelijk ingericht. Bij het kinderdagverblijf met een gedeelte betegeld en een gedeelte kunstgras. Kinderen kunnen naar hartenlust spelen en zich in de buitenlucht bewegen. De materialen moeten voldoen aan de kwaliteitseisen en worden regelmatig gecontroleerd. Kinderen moeten hier net als in de groepsruimte de vrijheid hebben om hun eigen spel te spelen, zich terug te kunnen trekken, klieren met zand, fietsen en skaten. Dit gebeurt afhankelijk van de leeftijd en omstandigheden met of zonder voortdurend toezicht van de pedagogisch medewerkers.

2.3. Monitoren van het welbevinden en algemene ontwikkeling

Naast de dagelijkse observaties worden de kinderen ook (minimaal) jaarlijks gericht geobserveerd met het volgsysteem van Uk & Puk. Wij observeren de sociaal-emotionele ontwikkeling en de taal-, reken- en motorische ontwikkeling. Jaarlijks worden ouders uitgenodigd voor een 10-minutengesprek waarin het welbevinden van het kind en de ontwikkeling besproken wordt.

2.4 Mentorschap en vaste gezichten criterium

Elk kind krijgt een mentor toegewezen. De mentor is één van de vaste pedagogisch medewerkers op de groep van een kind en is eerste aanspreekpunt voor ouders en kinderen. De mentor is degene die de ontwikkeling volgt door het uitvoeren van de observaties. Zij zal ook de gesprekken met ouders voeren.

Voor alle kinderen is een vertrouwde beroepskracht op de groep van belang, maar voor baby's weegt dit belang extra zwaar. Uit onderzoek blijkt: hoe vertrouwder de volwassene, hoe beter de stressreductie. Om die reden krijgen kinderen van 0 tot 1 jaar vaste gezichten toegewezen, waarbij altijd één van deze pedagogisch medewerkers aanwezig is op de

dagen dat de baby komt. Eén van de toegewezen pedagogisch medewerkers zal ook als mentor fungeren.

Tijdens het intakegesprek wordt aan de ouders en het kind vertelt wie de mentor is en indien van toepassing ook de namen van de twee of drie vaste gezichten.

Richtlijn vaste gezichten criterium

Wanneer een kind aanwezig is, zorgen we ervoor dat er minimaal één vast gezicht van het kind werkzaam is. Deze medewerker weet hoe het kind zich ontwikkelt en waar het behoefte aan heeft. Wij achten het niet wenselijk dat vaste gezichten te vaak wisselen en om die reden houden wij ons aan de volgende richtlijnen:

- Zijn er één of twee pedagogisch medewerkers vereist bij een groep volgens de beroepskracht-kind ratio? Dan zijn er maximaal twee vaste gezichten per baby. Voor kinderen van 1 jaar en ouder geldt maximaal drie.
- Bij drie of meer pedagogisch medewerkers zijn er maximaal drie vaste gezichten per baby. Voor kinderen van 1 jaar of ouder maximaal vier.

In een aantal gevallen mag hiervan afgeweken worden, namelijk wanneer een vast gezicht ziek is, verlof heeft of op vakantie is. In die situaties mag een andere beroepskracht ingezet worden, in plaats van het vaste gezicht waarbij aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Er kan alleen afgeweken worden van het vaste gezichtencriterium in situaties waarbij maximaal twee of drie vaste gezichten zijn toegewezen,
- Er is geen ander vast gezicht beschikbaar dat ter vervanging van het afwezige vaste gezicht kan worden ingezet,
- Het vaste gezicht dat uitvalt door ziekte, vakantie of verlof is niet langer dan vier aaneengesloten weken afwezig.

Bij het inzetten van een andere beroepskracht besteden wij extra aandacht aan het waarborgen van de emotionele veiligheid en stabiliteit van de kinderen. We kiezen er dan voor om eerst een andere vertrouwde beroepskracht van de eigen groep in te zetten, dit kan bijvoorbeeld ook de vaste (BBL)stagiaire zijn wanneer zij voldoet aan de eisen om formatief ingezet te mogen worden of een vaste oproepkracht. Lukt dit niet, dan kijken we naar de inzet van een vertrouwde beroepskracht van een aangrenzende groep.

2.5 Doorgaande ontwikkellijn

De mentor is ook verantwoordelijk voor de overdracht naar de basisschool. Wij maken gebruik van een overdrachtsformulier welke ontwikkeld is in opdracht van de gemeente Papendrecht, in samenspraak met leerkrachten en pedagogisch medewerkers. De inhoud van dit formulier wordt tijdens een exitgesprek besproken met ouders en, indien zij hiervoor toestemming geven, gemaild naar de betreffende basisschool en eventueel ook naar de buitenschoolse opvang. Kinderen waarover zorgen bestaan, dragen wij over middels een "warme overdracht". Dit wil zeggen dat er een gesprek gepland wordt met de leerkracht en intern begeleider van de toekomstige basisschool om de ontwikkeling te bespreken.

2.6 Exitgesprek

Wanneer kinderen onze opvang verlaten bieden wij altijd een exitgesprek aan. Wij zijn benieuwd of ouders en kinderen tevreden zijn geweest over de opvang en of zij tips en suggesties hebben ter verbetering. Dit gebeurt in een afrondend persoonlijk gesprek.

3. Het ontwikkelen van competenties

3.1. Visie op de ontwikkeling van competenties

Onder 'competentie' wordt verstaan een samenhangend geheel van motivatie en houding, kennis en inzicht en vaardigheden. Binnen Kinderopvang Papendrecht vinden wij het belangrijk om aandacht te besteden aan de ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties. In hoofdstuk 5 wordt beschreven hoe wij hier bij Kinderopvang Papendrecht concreet invulling aan geven. De persoonlijke competenties zijn onderverdeeld in emotionele competenties, motorische en zintuiglijke competenties, cognitieve competenties, communicatieve competenties en creatieve en beeldende competenties. Alle kennis en vaardigheden die kinderen in hun eerste jaren opdoen, hangen samen en overlappen elkaar. Persoonlijke en sociale competenties stellen een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en om zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Bij jonge kinderen zijn exploratie en spel de belangrijkste middelen om grip te krijgen op hun omgeving.

3.2. Persoonlijke competenties

Het ontwikkelen van persoonlijke competenties staat naast een gevoel van veiligheid aan de basis van de ontwikkeling van kinderen. Het is een voorwaarde om zelfstandig en met zelfvertrouwen in de samenleving de eigen plek in te kunnen nemen.

Emotionele competenties

Onder emotionele competenties vallen competenties die te maken hebben met de manier waarop het kind zichzelf ervaart en met de wijze waarop hij of zij emoties kan reguleren. Bijvoorbeeld: Het kind wordt zich bewust van zichzelf en ontwikkelt zijn of haar eigen identiteit. Bijvoorbeeld de eigen smaak bij het eten. Het kind durft nieuwe dingen te ontdekken en laat het merken als het iets (niet) prettig vindt of (niet) wilt.

Motorische en zintuiglijke competenties

Hierbij gaat het om competenties die te maken hebben met zintuiglijke en motorische ervaringen en vaardigheden.

Bijvoorbeeld: Het kind leert grove motorische vaardigheden (zoals kruipen, lopen, rennen, fietsen, voetballen, kopjeduikelen en dansen), fijne motorische vaardigheden (zoals bij het eten, aankleden of het spelen met fijner materiaal zoals blokjes, papier, verf en puzzels) en heeft plezier in zintuiglijke ervaringen (zoals voelen, ruiken, horen, proeven en zien).

Cognitieve competenties

Hierbij gaat het om competenties op het gebied van verstandelijk vermogen.

Bijvoorbeeld: Het kind leert emoties en bedoelingen te begrijpen en benoemen; het denken, redeneren en begrijpen ontwikkelt zich; vaardigheden in het ordenen, meten en tellen ontwikkelen zich. Ook zijn cognitieve competenties belangrijk voor (het deelnemen aan) fantasiespel.

Communicatieve competenties

Hieronder verstaan we competenties die te maken hebben met het contact maken met anderen en uitdrukking geven aan eigen gedachten en gevoelens.

Bijvoorbeeld: Het kind leert nieuwe woorden begrijpen en gebruiken; het kind leert de betekenis van non-verbale communicatie en gaat het zelf ook gebruiken (zoals 'ja'-knikken); de aandachtspanne voor het luisteren naar een verhaal ontwikkelt zich.

Creatieve en beeldende competenties

Hieronder verstaan we competenties die te maken hebben met uitdrukken van gevoelens en gedachten, anders dan in taal.

Bijvoorbeeld: Dansen, zingen, muziek maken, tekenen, verven en bouwen; gevoel voor wat het kind mooi vindt en wat niet.

3.3. Sociale competenties

Het begrip 'sociale competentie' omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen en het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

De interactie met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leeromgeving voor het ontwikkelen van sociale competenties. Het geeft kinderen kansen om zich te ontwikkelen tot personen die goed functioneren in de samenleving.

Kinderen in de kinderopvang krijgen al jong en gedurende een substantieel deel van de dag/week te maken met interactie met leeftijdgenoten en het deel uitmaken van een groep. De pedagogisch medewerker speelt een belangrijke rol in het begeleiden van de interactie tussen de kinderen onderling. Het samenzijn met vertrouwde pedagogisch medewerkers en bekende leeftijdgenoten bevordert de ontwikkeling van relaties en dus een gevoel van veiligheid. Goede relaties met leeftijdsgenoten bevordert de kwaliteit van hun communicatie en van hun spel. In een vertrouwde groep leeftijdgenoten kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en verantwoordelijkheid ontwikkelen.

4. Eigen maken van waarden en normen

4.1. Visie op het eigen maken van waarden en normen

Kinderen moeten de kans krijgen om zich de waarden en normen, de "cultuur" eigen te maken van de samenleving waarvan zij deel uitmaken. Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen ontmoeten er veel verschillende mensen en maken kennis met een diversiteit aan normen, waarden en verschillende culturen. De groep biedt mogelijkheden om zich de algemeen geldende waarden, normen en regels van de samenleving, eigen te maken. In een groep doen zich relatief veel "leermomenten" voor, bijvoorbeeld door samen winkeltje of in het keukentje te spelen, maar ook bij conflicten tussen kinderen, bij verdriet of pijn.

Het onderscheid tussen wat we een waarde vinden en wat een norm is, is niet altijd eenduidig. Vaak zijn de regels in een groep de vertaalslag van de waarden en normen, de afspraken over hoe we met elkaar en met de omgeving omgaan.

We verstaan onder waarden, normen en regels het volgende:

- Waarden gaan over wat we met elkaar belangrijk vinden
- Normen gaan over wat we in het gedrag wel of niet goed vinden: hoe 'hoort het'
- Regels zijn de praktische vertaling van waarden en normen

Waarden en normen worden weerspiegeld in rituelen en gewoonten, in regels op de groep, in sfeer en aankleding van de ruimtes, in het handelen van de pedagogisch medewerkers en in de manier van omgaan met elkaar.

In de hedendaagse samenleving hebben we ook te maken met waarden en normen uit andere culturen. Integratie betekent leven volgens de in Nederland geldende waarden en je gedragen volgens de in Nederland gangbare normen. Onderdeel van het Nederlandse waardenpatroon is respect voor waarden van andere culturen. Op de groepen wordt alleen Nederlands gesproken.

4.2. De rol van pedagogisch medewerkers

Het gedrag van de pedagogisch medewerkers speelt een belangrijke rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Door reacties van de pedagogisch medewerker ervaart het kind de grenzen van goed en slecht, van "gewoon" en anders, van mogen en moeten.

4.2.1. De pedagogisch medewerker als voorbeeld

De reacties van de pedagogisch medewerker worden door de kinderen gekopieerd in hun eigen gedrag naar andere kinderen en volwassenen. Pedagogisch medewerkers hebben zo ook een belangrijke invloed op de ontwikkeling van empathie en prosociaal gedrag. Kinderen leren door na te doen. Hoe een pedagogisch medewerker zich op de groep gedraagt is belangrijk voor het ontwikkelen van normen en waarden bij de kinderen. Elkaar begroeten bijvoorbeeld, of alsjeblieft en dank je wel zeggen, elkaar helpen, naar elkaar luisteren, delen, en eerlijk zijn. Doordat de pedagogisch medewerker de normen en waarden van onze samenleving grotendeels als vanzelf hanteert bij haar handelen op de groep, kunnen kinderen dit als voorbeeld nemen en hier zelf van leren. In eerste instantie doen zij dit gedrag vooral na, later kunnen zij zich deze normen en waarden 'eigen gaan maken'.

4.2.2. Sensitief omgaan met ongewenst gedrag

Voor een kind is het nog lastig om de eigen emoties te reguleren, impulsen te controleren en zich aan afspraken te houden. Daarom is het soms nodig om het gedrag van een kind te begrenzen. In het begrenzen van het kind proberen wij een vaste volgorde aan te houden, dit maakt de situatie voor het kind voorspelbaar. Wij gaan er in onze benadering altijd van uit dat ongewenst gedrag voortkomt uit een behoefte. We kijken daarom ook naar de behoefte die schuilt achter het gedrag van het kind. In het beleid "sensitief omgaan met ongewenst gedrag" staat onze werkwijze stapsgewijs beschreven.

Omgaan met driftbuien

Boosheid is een primaire en gezonde reactie. Wanneer iets niet lukt of anders gaat dan verwacht kan een dreumes of peuter gefrustreerd raken. Dreumesen en peuters kunnen nog niet altijd woorden geven aan hun gevoelens en frustraties. Daardoor kan een dreumes of een peuter driftig gedrag tonen. Voor het kind is het fijn als er begrip wordt getoond, de

boosheid neemt dan vaak af. In het beleid “sensitief omgaan met ongewenst gedrag” staat onze werkwijze stapsgewijs beschreven.

Waarom wij niet straffen en belonen

Door een kind te straffen bij ongewenst gedrag, leer je het kind te gehoorzamen. Hij leert dat hij straf kan voorkomen door te doen wat hem gevraagd wordt. Het kind leert niet waarom bepaald gedrag ongewenst is en wat het kind in deze situatie wél kan doen, leert het ook niet. Daarnaast levert het geven van straf enkel meer frustratie op want de “straf” (bijvoorbeeld even aan tafel zitten of in de hoek staan) moet ook nog nagekomen worden. En wat doe je dan als het kind weg blijft lopen uit de hoek omdat het zijn impulsen nog niet kan beheersen? Deze strijd draagt niet bij aan de verbinding tussen het kind en de pedagogisch medewerkers en doet afbreuk aan een positief pedagogisch klimaat.

Daarom kiezen wij ervoor om kinderen niet te straffen. Wij leren kinderen waarom bepaald gedrag ongewenst is, kijken naar de behoefte achter het gedrag van het kind en bieden het kind alternatieven aan. Door de behoefte achter het gedrag van het kind te zien en te benoemen ontstaat ruimte om van de situatie ook echt te leren. Daarbij helpt deze aanpak het kind ook om woorden te vinden voor zijn gevoel, waardoor het kind in het vervolg beter in staat zal zijn om behoeftes bespreekbaar te maken. Doordat het kind leert waarom iets niet mag, ontwikkelt het geweten en het empathisch vermogen. Het kind zal daarom vanuit intrinsieke motivatie het ongewenste gedrag niet meer laten zien.

Voorbeeldgedrag van de pedagogisch medewerker

Als een kind ongewenst gedrag toont dan zal de pedagogisch medewerker de stappen nemen die beschreven staan in het protocol “sensitief omgaan met ongewenst gedrag”. Tevens toont de pedagogisch medewerker voorbeeldgedrag zodat het kind ziet welk gedrag wel gewenst is. Als het ongewenste gedrag van het kind is gericht tegen een ander kind dan zal de pedagogisch medewerker dit kind aandacht geven en/of troosten. Ook zal de pedagogisch medewerker tegen dit kind zeggen dat ze het vervelend vindt dat dit is gebeurd.

Wij kiezen ervoor om het kind, dat ongewenst gedrag heeft laten zien richting een ander, niet te vragen om “sorry” te zeggen, tegen het andere kind. Door het kind te vragen “wat zeg je dan?” krijgt het kind geen tijd en ruimte om vanuit zichzelf te reageren. De kans bestaat ook dat het kind juist dicht slaat. En belangrijker nog: hoe gemeend is een geforceerde “sorry”? Op de lange termijn willen we dat een kind het gevoel van spijt ervaart en daarom sorry tegen de ander zegt en eventueel troost biedt. Niet omdat het moet, maar omdat het gemeend is. Kinderen zijn sociaal en ontzettend leergierig. Daarom kunnen we er op vertrouwen dat het kind het zichzelf aanleert en is het niet nodig om sociaal aangepast gedrag aan te leren.

4.3. De rol van leeftijdsgenootjes

Bij de morele ontwikkeling van kinderen zijn ook leeftijdsgenootjes van belang. In het samen delen, regels maken, elkaar troosten en zelfs ruzie maken wordt de basis gelegd voor een moraal die gebaseerd is op gelijkwaardigheid. Daarbij bestaat op het kinderdagverblijf en de

buitenschoolse opvang vaak positieve groepsdruk. De kinderen hebben het graag gezellig met elkaar en houden zich daarom meestal goed aan de regels.

5. Ontwikkelingsstimulering

Wanneer kinderen veel ruimte en middelen tot hun beschikking hebben om te leren en zich te ontplooien, en zij hier ook gebruik van maken, heeft dit een positief effect op hoe zij zich op latere leeftijd (blijven) ontwikkelen. Kinderopvang Papendrecht vindt het daarom belangrijk dat kinderen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling.

Bij Kinderopvang Papendrecht besteden wij bij de ontwikkelingsstimulering aandacht aan de ontwikkelingsgebieden zoals genoemd in hoofdstuk 3 en ook aan het eigen maken van de normen en waarden van onze cultuur zoals beschreven in hoofdstuk 4. Dit doen wij door hiervoor zowel de kennis, als de fysieke materialen in huis te hebben. Bekwame pedagogisch medewerkers worden gestimuleerd zich te blijven ontwikkelen in hun vaardigheden tot het stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast is er passend spelmateriaal en maken wij voor de oudste groepen van het kinderdagverblijf gebruik van een speciaal programma gericht op ontwikkelingsstimulering. Hierover kunt u in dit hoofdstuk meer lezen.

5.1. Factoren die exploratie en spel bevorderen

Exploratie en spel zijn voor kinderen belangrijke middelen om grip te krijgen op hun omgeving. Door exploratie ontdekt het kind nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens in spel worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd. De kwaliteit van exploratie en spel voorspelt veel van de latere creativiteit, onafhankelijkheid en veerkracht van een kind.

Er zijn een aantal factoren van belang bij het bevorderen van exploratie en spel:

- Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten.
- Vaardigheden van pedagogisch medewerkers in het stimuleren en begeleiden van spel.
- Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten.

5.1.1. Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten

De inrichting van de ruimtes bij Kinderopvang Papendrecht is zodanig dat een kind zich veilig voelt en ongestoord kan spelen. De kinderen krijgen voldoende ruimte, gelegenheid en uitdaging voor motorisch spel. Motorisch spel is voor kinderen belangrijk omdat zij zo vaak kunnen ontdekken dat ze zelf fysiek nieuwe dingen aankunnen (succeservaringen).

Met de juiste materialen kunnen verschillende ontwikkelingsgebieden worden gestimuleerd. Zo kunnen kinderen die bijvoorbeeld spelen in een keukentje zich zowel motorisch ontwikkelen (roeren, iets in de pan doen), als sociaal (aan elkaar vragen wat een ander wil eten, uitdelen). Wanneer een pedagogisch medewerker 'meespeelt' kan zij extra uitdaging bieden aan de cognitieve ontwikkeling van kinderen door bijvoorbeeld te vragen welke ingrediënten je nodig hebt voor een pannenkoek.

Kinderen leren niet alleen in spel en in speciaal ontworpen leersituaties, maar vooral ook door het meedoen aan zinvolle dagelijkse activiteiten. Opruimen, toiletgang en samen aan tafel eten zijn daar voorbeelden van.

5.1.2. Vaardigheden in het stimuleren en begeleiden van spel

Pedagogisch medewerkers scheppen condities om spel te stimuleren door het aanbieden van materialen en activiteiten die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van het kind. Het begeleiden en eventueel verrijken van spel zonder een kind het initiatief uit handen te nemen, vereist speciale inzichten en vaardigheden van pedagogisch medewerkers.

In haar ondersteunende rol ten opzichte van kinderen helpt de pedagogisch medewerker hen met het opbouwen van kennis, vaardigheden en betekenis. Zij doet dit door deel te nemen aan activiteiten, daarin leermomenten te creëren en helpt een kind om “boven zichzelf uit te stijgen” door de juiste vragen te stellen en door aanwijzingen te geven.

5.1.3. Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten

Naarmate kinderen elkaar beter kennen, spelen zij meer samen en is hun spel van een hoger niveau. Het streven naar een zo groot mogelijke stabiliteit bij het samenstellen van groepen verdient dus een hoge prioriteit, zowel vanwege het gevoel van veiligheid als vanwege de kwaliteit van samenspel.

5.2. Werken met Uk & Puk

Op Kinderdagverblijf Leeuwerikje werken wij geïnspireerd op het programma Uk & Puk. In het programma Uk & Puk staat spelen centraal. Spelen is ontdekken. Spelen is groeien. Wij werken thematisch en bieden spelenderwijs activiteiten aan die aansluiten bij de ontwikkeling en de belevingswereld van het jonge kind. Tijdens de activiteiten en in ons dagelijks dagritme doen de kinderen ervaring op met doelen op het gebied van de persoonlijke ontwikkeling, de omgang met anderen, taal, rekenen en motoriek.

5.3 Baby- en kindergebaren

Alle locaties van Kinderopvang Papendrecht zijn gecertificeerd voor het werken met baby- en kindergebaren. Er zijn drie docenten baby- en kindergebaren aanwezig binnen de organisatie. Babygebaren is het ondersteunen van de gesproken taal door middel van gebaren. Hoewel een kind pas rond een jaar of anderhalf begint met praten is het cognitief al veel eerder in staat om te communiceren. Spelenderwijs leren kinderen gebaren waardoor ze al kunnen communiceren nog voordat ze kunnen praten. Al vanaf 7 maanden kunnen baby's -horend of niet horend- leren gebaren! Het kind kan associëren: het verbindt de woorden die het hoort aan de voorwerpen die het ziet en de handelingen die het meemaakt. Het kind ziet en herkent een vliegtuig in de lucht en een eendje dat in de vijver zwemt. Het weet wat er gaat gebeuren als je vraagt of het wil eten of gaat slapen. Een kind wil graag delen wat het beleeft en nodig heeft. Met Babygebaren geven wij het een manier om dit uit zichzelf te doen, zonder dat we hoeven in te vullen waar het kind naar zou kunnen wijzen of wat het zou kunnen willen. En omdat een kind met gebaren zelf een gesprek kan starten, krijgen we meer inzicht in de belevingswereld en de belangstelling. Een leuke manier om samen een hechte band op te bouwen en de taalontwikkeling te stimuleren. We merken ook dat kinderen minder gefrustreerd zijn, doordat wij eerder begrijpen wat hun wensen en behoeftes zijn.

Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat gebaren niet alleen de taal- en spraakontwikkeling op jonge leeftijd bevordert, maar ook dat gebarende kinderen, als ze

ouder zijn, een voorsprong hebben op niet gebarende kinderen in het lezen, schrijven en spreken.

5.4 Signalering bijzonderheden in de ontwikkeling

Om bijzonderheden in de ontwikkeling te signaleren maken we gebruik van het volgsysteem van Uk & Puk. Dit is een hulpmiddel om gericht naar de ontwikkeling van een kind te kijken. Kinderen worden in de gehele voorschoolse periode vijf keer geobserveerd. Er zijn vier observatielijsten waarbij gericht gekeken wordt naar de sociaal-emotionele ontwikkeling, taal, rekenen en motoriek.

Verder zoeken wij bij zorgen om een kind en/of gezin contact met externe partners, zoals bijv. de peuteropvang. En eventueel met opvangorganisatie waar eerder opvang is afgenomen. Uiteraard altijd met schriftelijke toestemming van een ouder/verzorger. Er is tevens een samenwerkingsverband met Sterk Papendrecht (voorheen CJG) waar overlegd kan worden met een jeugdverpleegkundige, bijvoorbeeld bij een mogelijke VE-indicatie. Ook kan een casus ingebracht worden in een multidisciplinair team. Mochten we ons hiertoe genoodzaakt voelen, dan kunnen we een signaal afgeven in het signaleringssysteem "Zorg voor Jeugd" waardoor kinderen gevolgd worden en bij hulpverlening verschillende partners aan elkaar gelinkt worden. Eén kind, één plan. Zelf streven we ook altijd naar het formuleren van één actieplan per kind; thuis en op het kinderdagverblijf. Op het hoofdkantoor hebben we een map "zorgen rondom een kind". Hierin hebben we een zorgcode met stappenplannen en aandachtspunten, bijvoorbeeld voor het voeren van gesprekken met ouders en kinderen. De meldcode Kindermishandeling is ook onderdeel van deze map. We hebben een functionaris Kindermishandeling die regelmatig aanwezig is bij de kindbesprekingen.

5.5 Zorgen rondom een kind

Wanneer er bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind zijn of er problemen worden gesignaleerd, wordt dit besproken met de ouders. Indien gewenst wordt de pedagogisch coach en/of aandachtsfunctionaris gevraagd voor pedagogisch advies. In samenspraak met het locatiehoofd wordt dan het aanvraagformulier 'advies zorgteam' ingevuld. In overleg met de ouders worden eventuele vervolgstappen afgesproken en geëvalueerd. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een kind specifiek plan van aanpak, een extra observatie, of een doorverwijzing naar een andere organisatie.

Op elke locatie is tevens een sociale kaart aanwezig. Daarnaast werken we volgens de meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag. De aandachtsfunctionaris van Kinderopvang Papendrecht coördineert wanneer nodig het signaleringsproces en de verwijzing en zorg rondom het kind en het gezin bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij acute dreiging en/of wanneer ouders niet open staan voor hulp vanuit onze organisatie wordt altijd een melding gedaan bij Veilig Thuis. Voor meer informatie verwijzen we u door naar de meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld.

6. Inzet medewerkers dagopvang en buitenschoolse opvang

6.1. Beroepskracht-kind ratio

Om de pedagogische kwaliteit te kunnen waarborgen, zijn er duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één pedagogisch medewerker mag opvangen; het gaat dan

om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. De regels verschillen per leeftijdsgroep en worden streng in de gaten gehouden en nooit en te nimmer overschreden.

6.2. Drie-uursregeling

Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in ons kindercentrum en kan er afgeweken worden van de beroepskracht-kind ratio. Dit is ook het geval tijdens de middagpauzes van de pedagogisch medewerkers.

Aan de hand van de presentielijsten, waarop kinderen dagelijks worden aan- en afgemeld, worden de basisroosters van de pedagogisch medewerkers op de verschillende groepen aangepast. De personeelsroosters zijn inzichtelijk in onze personeelsadministratie.

Inzet twee pedagogisch medewerkers

Wanneer er op een dag met twee pedagogisch medewerkers gewerkt wordt, dan zijn de gangbare personeelsdiensten van 7.00 tot 16.30 uur en van 9.00 tot 18.30 uur. Afspraak is dat elke beroepskracht maximaal een half uur langer werkt, wanneer er aan het einde van hun dienst nog afgeweken wordt van de beroepskracht-kind ratio.

Dit is dagelijks het geval op verticale groep De Zwaantjes en peutergroep De Papegaaitjes. Op babygroep De Ooievaartjes en verticale groep De Nachtegaaltjes geldt dit ook op woensdag, vrijdag en eventueel tijdens rustigere vakantieperiodes.

Verticale groep De Nachtegaaltjes is een uitzondering, want zij werken op maandag, dinsdag en donderdag met een dienst van 7.00 tot 13.00 uur en 13.00 tot 19.00 uur.

Daarnaast is er een tussendienst van 8.00 tot 17.30 uur.

Inzet drie pedagogisch medewerkers

Wanneer er op een dag met drie pedagogisch medewerkers gewerkt wordt, dan zijn de gangbare personeelsdiensten van 7.00 tot 16.30 uur, 9.00 tot 18.30 uur én een dienst van 8.00 tot 17.30 uur of 7.30 tot 17.00 uur. Afspraak is dat elke beroepskracht maximaal een half uur langer werkt, wanneer er aan het einde van hun dienst nog afgeweken wordt van de beroepskracht-kind ratio.

Dit is op maandag, dinsdag en donderdag het geval op babygroep De Ooievaartjes.

Inzet één pedagogisch medewerker

Wanneer er bij een laag kind aantal met één pedagogisch medewerker gewerkt kan worden, dan streven wij ernaar om een dienst van 7.00 tot 13.00 uur en een dienst van 13.00 tot 19.00 uur in te roosteren. Er wordt dan niet afgeweken van de beroepskracht-kind ratio en er wordt geen pauze opgenomen. Is dit niet mogelijk, dan roosteren we een dienst in van 8.00 tot 17.30 uur of 7.30 tot 17.00 uur.

Afwijken tijdens middagpauze

Elke pedagogisch medewerker heeft recht op een half uur pauze. Zijn er één of twee pedagogisch medewerkers werkzaam, dan nemen zij in principe pauze tussen 13.00 en 14.00 uur 's middags. Zijn er drie pedagogisch medewerkers nodig volgens de beroepskracht-kind ratio, dan streven zij ernaar om te gaan pauzeren tussen 12.45 en 14.15 uur. De pedagogisch medewerkers van één groep wisselen elkaar af, zodat er altijd een vertrouwd gezicht achter blijft op de groep. Van de beschreven pauzetijden wordt alleen afgeweken, wanneer wij dit noodzakelijk achten om de best mogelijke zorg en aandacht te

bieden aan onze kinderen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kind dat een ongelukje heeft gehad of moeilijk in slaap komt. Tijdens de pauzetijden van de pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen actieve pedagogische aandacht behoeven.

Aandacht voor de behoeftes van het kind

We streven ernaar dat kinderen altijd opgevangen worden door een vast en vertrouwd gezicht én bij voorkeur alleen in hun eigen stamgroep. Staat een relatief onbekende oproepkracht alleen op de groep dan zorgen we uiteraard altijd voor een goede overdracht en geven tips om het kind zich veilig en vertrouwd te laten voelen. Een knuffel van thuis kan bijvoorbeeld uitkomst bieden.

Een andere mogelijkheid is om een kind even te laten spelen op zijn of haar tweede stamgroep waar op dat moment wel een bekende pedagogisch medewerker aanwezig is. Wanneer een pedagogisch medewerker alleen op de groep staat, wordt haar pauze bijvoorbeeld ook op deze manier opgevangen.

In onze locatie specifieke bijlage kunt u lezen op welke manier wij vorm geven aan de drie-uursregeling op de dagopvang. Op de overige uren wijken wij niet af van de vereiste beroepskracht-kind ratio.

6.3. Ondersteuning door andere volwassenen

6.3.1. Huishoudelijke hulp

Buiten onze openingstijden worden de grote schoonmaakwerkzaamheden uitgevoerd door een huishoudelijke hulp van een extern bedrijf.

6.3.2. Stagiaires

Binnen Kinderopvang Papendrecht wordt er gewerkt met stagiaires. Deze stagiaires worden begeleid door de praktijkopleider en een werkbegeleider op de groep. Kinderopvang Papendrecht is een gecertificeerd, erkend leerbedrijf en als zodanig geregistreerd door SBD. Afhankelijk van de stagedoelen wordt bepaald welke taken een stagiair onder begeleiding uitvoert. Voor meer informatie verwijzen we u naar het BPV beleidsplan.

6.3.3. Vrijwilliger

Op KDV Leeuwerikje is dagelijks een vrijwilliger aanwezig. Zij ondersteunt de pedagogisch medewerkers bij de huishoudelijke werkzaamheden. Ze houdt de was bij en doet de vaat. Deze werkzaamheden worden zelfstandig uitgevoerd door haar en gebeuren buiten de groepsruimtes. Twee keer per dag mag ze 'mee eten' op de groep. Eén van de pedagogisch medewerkers is haar begeleider op de locatie en er is regelmatig contact met de begeleider vanuit Syndion.

6.4. Achterwacht

Wanneer er tijdens openingstijden slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is, volgens de beroepskracht-kindratio, geldt de achterwachtregeling. In geval van nood of bij een calamiteit kan de achterwacht gebeld worden en kan er op korte termijn (maximaal 15 minuten) iemand aanwezig zijn. Op iedere locatie is duidelijk zichtbaar opgehangen wie de achterwacht is met de daarbij behorende contactgegevens.

Locatie	Achterwacht
Kindcentrum Oranje-Nassau	Kinderdagverblijf Leeuwerikje
Kindcentrum Prins-Constantijn	Kinderdagverblijf Leeuwerikje
Kinderdagverblijf Leeuwerikje	Kindcentrum Prins-Constantijn Woensdagmiddag vanaf 16.30u: Kindcentrum Oranje-Nassau

Als er één pedagogisch medewerker op de groep werkzaam is en er niet aan de beroepskracht-kindratio wordt voldaan, omdat er gebruikgemaakt wordt van de drie-uursregeling, is er altijd een tweede volwassene op de locatie aanwezig. De achterwacht verlaat in dit geval de locatie niet maar verblijft in een andere ruimte. Meer over de achterwachting vindt u in het veiligheid- en gezondheidsbeleid van de locatie.

7. De stamgroepen

7.1. De werkwijze van de stamgroepen

Onder stamgroep verstaan wij zowel de fysieke groepsruimte waar het kind verblijft gedurende de opvang, als de vertrouwde personen die zich daarin bevinden. Alle pedagogisch medewerkers van Kinderopvang Papendrecht handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleid. Dit document is de basis van onze werkwijze. Iedere pedagogisch medewerker en elk team is echter uniek en krijgt de ruimte voor eigen inbreng. Op alle groepen zijn, afhankelijk van het aantal kinderen, elke dag één tot vier pedagogisch medewerkers aanwezig. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen zich in de eigen stamgroep thuis voelen en om daarvoor te zorgen is continuïteit van pedagogisch medewerkers en groepsgenoten van groot belang. Op alle groepen is elke dag minimaal één vaste pedagogisch medewerker aanwezig.

Elk kind heeft een tweede stamgroep waar hij of zij opgevangen kan worden. Dit is naast de eigen stamgroep, verticale groep de Zwaantjes. Voor verticale groep de Zwaantjes is verticale groep de Nachtegaaltjes de tweede stamgroep.

7.2. Maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroepen

Kinderopvang Papendrecht heeft één vestiging: Kinderdagverblijf Leeuwerikje. Dit kinderdagverblijf bestaat uit een baby- en een peutergroep en twee verticale groepen.

Hieronder wordt per groep de maximale omvang en leeftijdsopbouw beschreven.

Babygroep "De Ooievaartjes"

De babygroep bestaat per dag uit maximaal 12 kinderen in de leeftijd van 3 tot ongeveer 25 maanden. In de maand dat een kind 2 jaar wordt, gaat hij of zij over naar de peutergroep.

Peutergroep “De Papegaaitjes”

De peutergroep bestaat per dag uit maximaal 16 kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. We streven naar maximaal 14 kinderen, maar met de flexibele kinderen erbij kunnen dit er meer zijn.

Verticale groep “De Nachtegaaltjes”

De verticale groep bestaat per dag uit maximaal 12 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.

Verticale groep “De Zwaantjes”

De verticale groep bestaat per dag uit maximaal 12 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.

7.3. Activiteiten buiten de eigen groepsruimte

Er zijn verschillende activiteiten die buiten de stamgroep plaatsvinden. Hieronder worden de activiteiten van de dagopvang beschreven.

7.3.1. Dagopvang

Er geldt op KDV Leeuwerikje een open-deurenbeleid voor de dreumesen en peuters van de Papegaaitjes, Zwaantjes en Nachtegaaltjes. Zij hebben de mogelijkheid om op een andere groep te spelen of op de gang om mee te doen aan peutergym. Kinderen vinden het leuk om eens in een andere groep te kijken of te spelen en krijgen daar, wanneer de omstandigheden het toelaten, de ruimte toe.

Er worden ook activiteiten aangeboden die soms in een andere ruimte gezamenlijk gedaan worden. Dit kan een voorleesontbijt zijn waarbij alle peuters met elkaar op de gang ontbijten. Of denk hierbij ook aan de peutergym op de gang.

Indien mogelijk gaan de pedagogisch medewerkers elke dag minstens één keer naar buiten met de kinderen vanaf 1 jaar. In de praktijk blijkt het niet altijd mogelijk om met kinderen jonger dan 1 jaar naar buiten te gaan in verband met de verschillende slaap- en voedingsritmes.

Bij het buitenspelen gaan de kinderen naar onze ruime buitenspeelplaatsen of ze gaan een stukje wandelen, bij de dagopvang vaak met de kinderwagen of bolderkar. Wanneer de beroepskracht-kind ratio het toelaat wordt er af en toe een uitstapje gemaakt, bijvoorbeeld naar de speeltuin, de kinderboerderij, een rondje wandelen om de vijver om eendjes eten te geven of even boodschappen doen.

Ook het intern wennen voordat een kind overgaat naar een nieuwe stamgroep, zien we als ‘activiteit’ waarbij een kind de stamgroep verlaat. De groepsgrootte op de groep waar het kind gaat wennen kan hierdoor voor even boven het maximale uitkomen.

7.4. Samenvoegen van stamgroepen

7.4.1. Samenvoegen aan begin en eind van de dag

Tussen 7.00u-18.00u worden de kinderen op hun eigen groep opgevangen. Om 18.00u voegen de groepen de Nachtegaaltjes, de Papegaaitjes en de Ooievaartjes zich bij groep de Zwaantjes (tweede stamgroep). De kinderen gaan gezamenlijk aan tafel voor een boterham.

Wanneer op een groep, door een lager kindaantal, slechts één pedagogisch medewerker werkt of een medewerkster later dan 7:00 uur start, worden de kinderen tot die tijd bij de Zwaantjes (tweede stamgroep) opgevangen. Kinderen van de Zwaantjes, worden dan bij de

Nachtegaaltjes (tweede stamgroep) opgevangen. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht via de ouderapp.

7.4.2. Samenvoegen bij calamiteiten

Bij ziekte van medewerkers kan het voorkomen dat de kinderen van de Ooievaartjes, de Nachtegaaltjes of de Papegaaitjes worden opgevangen bij de Zwaantjes. In het geval van calamiteiten op groep de Zwaantjes dan worden deze kinderen op hun tweede stamgroep (zie 7.1: werkwijze van de stamgroep) opgevangen. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld via de ouderapp.

7.5. Incidenteel en structureel afnemen van een extra dagdeel

Bij Kinderopvang Papendrecht is het mogelijk om incidenteel en structureel een extra dagdeel af te nemen. De extra opvang vindt in principe altijd plaats op de stamgroep van het betreffende kind. Indien de stamgroep op de gewenste opvangdag vol is, kan er in overleg met ouders en pedagogisch medewerkers voor gekozen worden om een kind op een andere stamgroep op te vangen. Ouders dienen hiervoor schriftelijk toestemming te geven. Het belang van het welbevinden van de kinderen staat echter altijd voorop.

8. Vierogenprincipe dagopvang

Op het kinderdagverblijf werken wij volgens het vierogenprincipe. Dit betekent dat ten alle tijde een andere volwassene mee kan kijken of luisteren met een pedagogisch medewerker die alleen op de groep staat. Dit kan voorkomen aan het begin of eind van de dag, tijdens pauzes of wanneer de beroepskracht-kind ratio toestaat dat er maar één beroepskracht ingezet wordt. Wij geven op de volgende manier vorm aan het vierogenprincipe:

- Alle dagopvanggroepen zijn voorzien van vele ramen waardoor de groep goed te overzien is van binnen- en buitenaf;
- De dagopvanggroepen zijn naast en tegenover elkaar gelegen en voorzien van een tussendeur. Wanneer een beroepskracht alleen op de groep staat, wordt de tussendeur opengezet. Een veiligheidshekje voorkomt dat de kinderen naar de andere groep lopen (met name om te voorkomen dat een baby naar de peutergroep kruipt en een klein voorwerp kan inslikken of er in kan stikken)
- Op de slaapkamers en toiletruimte staat een babyfoon, waardoor er altijd iemand kan meeluisteren.
- Aan het begin en eind van de dag voegen we zoveel mogelijk de groepen samen.

9. Wenbeleid

9.1. Extern wenbeleid

Voorafgaand aan de start van de opvang vindt een intakegesprek plaats met ouders, gevolgd door een wenperiode. De maand voor de daadwerkelijke startdatum is er ruimte om te wennen. In het contract is dit benoemd als de wenperiode. Elk kind komt bij voorkeur een ochtend en een middag wennen, gedurende 3 à 4 uur per keer. Indien nodig wordt de wenperiode nog uitgebreid. Bij het wennen zullen we niet afwijken van de maximale groepsgrootte en het aantal pedagogisch medewerkers wat daarvoor ingezet dient te worden. Wij zullen in principe een kind juist op een rustige(re) dag inplannen zodat de pedagogisch medewerkers het kind (nog) beter kunnen begeleiden in het wennen aan de

nieuwe omgeving. Over het algemeen kiezen wij ervoor om maximaal één kind per groep tegelijk te laten wennen. Voor broertjes en zusjes geldt echter een uitzondering omdat zij vertrouwd zijn met elkaar wat het wenproces juist ten goede kan komen.

9.2. Intern wenbeleid

Een horizontale groepsindeling betekent dat kinderen een stamgroep toegewezen krijgen op basis van hun leeftijd en ontwikkeling. Bij KDV Leeuwerikje zijn er twee horizontale groepen. Wanneer een kindje van de babygroep overgaat naar de peutergroep, of een andere overgang binnen KDV Leeuwerikje, laten we deze overgang zo soepel als mogelijk verlopen door een wenperiode. Zo willen we het kind alvast laten kennis maken met de nieuwe ruimte, gebruiken, groepsgenootjes en pedagogisch medewerkers.

In de maand voorafgaand aan de overgang mogen de kinderen één tot twee keer een korte periode wennen. Het wennen zal per keer maximaal 1,5 uur zijn waarbij een kind altijd terug moet kunnen naar de stamgroep wanneer het wennen onverhoopt toch niet zo goed gaat. Aan ouders zullen altijd de geplande wenafspraken doorgegeven worden.

Wanneer kinderen van stamgroep wisselen binnen de organisatie maar buiten de huidige locatie is ons extern wenbeleid van toepassing.